

**TELELOTO lošimo Nr. 938
(2014 03 30)**

Visa lentelė - 61 585 (5 x 12 317) Lt

Istrižainės - 9 Lt

Eilutė - 4 Lt

Keturi kampai - 2 Lt

 64 20 04 72 10 47 34 05 19 08 13
 33 62 16 37 26 12 30 74 01 51 52
 48 40 03 07 57 38 23 11 50 70 54
 22 67.

66 73 56 71 63.

60 65 15 44 32.

41 53 69 58 14 27.

Papildomi prizai:
Automobilis „Škoda Fabia“ -
 bil. Nr.0417333

Automobilis „Škoda Fabia“ -
 bil. Nr.0576092

Automobilis „Škoda Fabia“ -
 bil. Nr.0305806

Pakvietimai į TV:

020*671, 057*972, 046*491.

Tel. 1634 (kovo 24 d.):
Automobilis „Citroen C-Elysee“ -
 Ingrida Abramienė iš Klaipėdos

Prognozė: Aukso puode bus 1 000 000 Lt.

Kovai su asbesto šmėkla metami milijonai

Lietuvos sodybų stogai vis dar pilkuoja nuo šiferio. Asbestas pripažintas kancerogenine medžiaga - iš pažeistų gaminių išsiskiriantys plaušeliai yra itin skvarbūs, sukelia vėžio grėsmę. Lietuvoje asbesto turinčiu šiferiu nauji statiniai nebedengiami beveik dešimtmetį. Tačiau problema lieka: kaip atsikratyti sovietmečio palikimo?

 Irma DUBOVIČIENĖ
 „Respublikos“ žurnalistė

Tarnauja daugiau nei pusšimtį metų

Šiferio dangą išstisus dešimtmečius atrodė nepakeičiama. Palyginti nebrangi ir patvari medžiaga, ypač kaime, nesunkiai nukonkuravo tradicines stogų dangas. O kai paaiškėjo, kad asbestas yra kancerogeniškas, šiferiu buvo spėta uždengti 96 proc. visų statinių.

Ten, kur turtingesnės žemės, kaimas keičiasi sparčiau, statomos bei atnaujinamos sodybos dengiasi vis spalvingesniais šiuolaikiniais stogais. Molėtų krašte poslinkiai lėtesni...

Smulkusis ūkininkas Jonas Grybauskas buvo dar vaikas, kai tėvas 1961 metais iš Akmenės parsivežė šiferio lakštų. Tai buvo eksperimentinės partijos gaminy. Naujoji dangą pakeitė skiedras, kuriomis buvo dengtas 1939 metais statytas gyvenamasis namas. Asbestinis stogas tarnauja jau daugiau nei pusšimtį metų, ir sodybos šeimininkas yra patenkintas. Pasak jo, keisti stogo dangos ir šiandien nereikėtų: „Dar kaip nauja“.

Be abejonės, Jonas žino, kad su Europos Sąjungos pagalba galėtų pasikeisti senąją stogo dangą - teikti paraišką pagal 2007-2013 m. Kaimo plėtros programos veiklos sritį „Asbestinis stogų dangos keitimas“. Tokia finansavimo galimybė atsirado 2012 metais, keisti asbestinę stogų dangą kaimo gyventojai buvo raginami ir pernai. Kovo 17 dieną Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (NMA) vėl pakvietė teikti paraiškas.

Apsvarstė ir nusprendė

Mūsų kalbinamas Jonas atitinka pareiškėjams keliamus reikalavimus, jam net būtų pritaikytas pirmumo kriterijus, nes šis žmogus yra ne tik nuolatinis kaimo gyventojas (tai būtina sąlyga norint pasinaudoti šia ES parama), bet ir vienam iš šeimos narių yra pripažinta negalia.

Per dvejus pastaruosius metus pasinaudodami ES parama stogus atnaujino daugiau nei 10 tūkst. kaimo gyventojų. Pagal paramos skyrimo taisyklės, gali būti kompensuojama iki pusės naujos stogo dangos įsigijimo išlaidų, bet ne daugiau nei: 2012 metais - 10 tūkst., pernai - 6 tūkst. litų.

Molėtų krašto ūkininkas apsvairstė galimybę dalyvauti asbesto šalinimo programoje, pasiklausė kitų žmonių, pažiūrėjo, kaip kam sekasi. Ir nusprendė neteikti paraiš-

Redakcijos archyvo nuotr.

► **STOGAI.** Kovai įpusėjus, kaimų gyventojai bus pakviesti teikti paraiškas NMA teritoriniams skyriams, atnaujinti stogus pasinaudojant Kaimo plėtros programos paramos priemone „Asbestinių stogų dangos keitimas“

kos. Jo įsitikinimu, pareiškėjams keliama pernelyg daug reikalavimų, daug biurokratijos. Rūpesčiai esą neatitinka už asbesto pašalinimą skiriamos kompensacijos.

Paraiškų teikimo bumo nelaukia

„Taip, pas mus vyrauja asbestinė stogų dangą“, - patvirtina Inturkės seniūnijos žemės ūkio specialistė Regina Šulskienė. Tačiau drauge ji pripažįsta, jog paraiškų teikimo bumo nelaukia. Ir ankstesniais metais jo nebuvo. Dar prieš atsirandant KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ veiklos sričiai „Asbestinių stogų dangos keitimas“, kai buvo pradėti kaupiti duomenys apie tokius stogus, žmonės sujudo sukruito. Manė, kad iškart gaus pinigėlių stogui keisti. Tačiau kai buvo patvirtinta paramos teikimo tvarka, įkarštis atvėso. Paaiškėjo, kad stogui keisti reikalingą sumą reikia turėti savo sąskaitoje, o kompensacija skiriama tik vėliau.

Seniūnijos žmonės dėl paramos nekonkuravo. Kaip sako Regina Šulskienė, programoje linkę dalyvauti labiau pasiturintys kaimo gyventojai. 2012 metais šioje seniūnijoje su ES parama gyvenamojo būsto stogų dangą pakeitė 8, o 2013

metais - 3 seniūnijos gyventojai.

Specialistė pripažįsta, kad kaimas iš tiesų keičiasi - tiek seniūnijos centras, tiek ir seniūnijos kaimai. Atnaujinami sienojai, stogų dangą, ir tai yra natūralus procesas, vykstantis be ES paskatinimo, daugeliu atvejų kaime gyvenantiems tėvams padeda praku-
tę vaikai.

„Jei norite bandykite, bet...“

Vytautas Mackonis yra vienas tų, kurie su pirmąja entuziastų banga pasinaudojo ES parama stogo dangai keisti ir kenksmingą šiferį išgabeno į sąvartyną. Miežonių kaimo gyventojas sako, kad teikti paraišką paskatino Vilniuje gyvenantis sūnus.

Prisimindamas savo patirtį miežioniškis pripažįsta, jog antrą kartą to kelio jau nekartotų: tiek laiko, streso ir rūpesčių kainavo. Kaip pildyti dokumentus, nežinojo net specialistai. „NMA teritoriniame skyriuje tris valandas specialistas diktavo, aš keturis kartus perrašinėjau“, - ir šiandien stebisi VMackonis, darydamas prielaidą, kad dabar gaisraties gal mažiau, specialistams ši veiklos sritis jau nėra naujovė.

Vyras vien važinėti paramos gavimo reikalais išleido apie tūkstan-

tį: tai į Uteną, tai į Molėtus, tai į Inturkę, sąvartyną... „Gerai, kad aš pats prie vairo“, - sako pašnekovas, galvodamas apie kitus vyresnio amžiaus kaimo žmones, kurie įpratę visais reikalais vyksti autobusu.

Gauta kompensacija buvo gerokai mažesnė nei tikėtasi - 5 tūkst. litų. Stogo dangą pakeisti atsiėjo keturis kartus tiek - 20 tūkst. „Dengiau skarda, o seniūnijoje užrašė, kad šiferiu, dėl tos klaidos man buvo kompensuota mažesnė suma“, - apgailestauja žmogus. Dabar gyvenamasis namas išsiskiria sodyboje iš kitų statinių. Stūkstantys keturi ūkiniai pastatai naujais stogais pasipuoš nežinia kada, nebent koks viesulas įsisuktų. ES lėšomis gali būti kompensuojamas tik gyvenamojo namo stogo dangos keitimas.

Žiūrėdamas į kelis kaimynus, kurie stogus atnaujino savo jėgomis, nesikreipdami dėl paramos, miežioniškis atsidūsta: „Pasikeitė ir jokio rūpesčio neturėjo“.

Tiems, kurie svarsto galimybę pasinaudojant ES parama pakeisti asbestinę stogo dangą Vytautas Mackonis sako: „Norite - bandykite. Nesimėto ir penki tūkstančiai. Tik žinokite, kad reikia turėti visą stogui keisti reikalingą sumą, ir nusiteikite pavargti“.

AKTUALU

● Nuo kovo 17 d. žmonės vėl kviečiami teikti paraiškas. 2014 m. paraiškų rinkimo etapui numatoma skirti apie 12 mln. litų.

● Kokios prognozuojamos galimybės pasinaudojant ES parama keisti stogo dangą? Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programoje yra numatoma priemonė „Pagrindinių paslaugų ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, pagal kurią galėtų būti finansuojamas ir asbestinių stogų dangos keitimas. Tačiau programa dar rengiama ir nėra patvirtinta, todėl laikyti, kad griežtai taip ir bus, kol kas negalima.

● Vienam projektui numatoma didžiausia paramos suma - iki 6 tūkst. litų.

● ES paramos priemone „Asbestinės stogų dangos keitimas“ jau pasinaudojo 10,499 tūkst. kaimo gyventojų, pasirašyta paramos sutarčių už 68,33 mln. litų.

● Esminių pakeitimų taisyklėse nebus, tačiau gali 5 proc. padidėti stogo keitimo medžiagų įsigijimo paklaida: asbesto turinčių gaminių inventorizacijos ataskaitoje galima iki 25 proc. paklaida (nuo nurodyto asbesto kiekio), tačiau jeigu patikros metu sumontuoto naujo stogo plotas mažesnis, paklaida skaičiuojama nuo šio ploto. Taip pat numatoma, kad investicijos bus galimos gyvenamajam namui, kuriame pareiškėjas šiuo metu deklaruoja gyvenamąją vietą.

JĖGA-2 lošimo Nr. 4376
2014 03 28

 Didysis prizas - **230 923 Lt**
01 02 07 18 21 28 + 20

Atspėta: Laimėjimas:

6 230 923 Lt

5+1 1062 Lt

5 217 Lt

4+1 130 Lt

4 20 Lt

3+1 5 Lt

3 3 Lt

2+1 2 Lt

KENOLOTO lošimo Nr. 5744
2014 03 28

 Galite laimėti **200 000 Lt**
01 02 08 09 16 17 18 19 21 25
32 37 39 41 44 50 51 54 55 60

JĖGA-2 lošimo Nr. 4377
2014 03 29

 Didysis prizas - **230 978 Lt**
02 09 17 20 26 27 + 03

Atspėta: Laimėjimas:

6 230 978 Lt

5+1 1271 Lt

5 426 Lt

4+1 31 Lt

4 8 Lt

3+1 5 Lt

3 3 Lt

2+1 2 Lt

KENOLOTO lošimo Nr. 5745
2014 03 29

 Galite laimėti **200 000 Lt**
01 02 11 13 14 18 21 23 24 26
28 29 33 34 38 42 49 52 54 57